

ZASADY OCENIANIA – JĘZYK POLSKI, KLASA 8.

1. SZCZEGÓŁOWE WARUNKI I SPOSÓB OCENIANIA UCZNIÓW:

Oceny bieżące i z prac kontrolnych wyraża się cyframi: 1, 2, 3, 4, 5, 6. W ocenianiu bieżącym stosowane mogą być dodatkowe znaki (minusy/plusy).

Na ocenę śródroczną i roczną z języka polskiego składają się oceny uzyskane z różnych form aktywności ucznia (ustne: odpowiedzi, recytacja, czytanie, prezentacje; pisemne: sesje, wypracowania, krótsze sprawdziany z trzech ostatnich lekcji – tzw. kartkówki – oraz dłuższe sprawdziany i testy, dyktanda, prace klasowe).

Oceniane są: sesje, sprawdziany, kartkówki, odpowiedzi ustne, krótkie prace pisemne, wypracowania, ćwiczenia i zadania wykonywane w klasie (indywidualnie i w grupie), wygłaszanie tekstów z pamięci, dyktanda, prezentacje i projekty.

Podstawą oceny śródrocznej i rocznej są wyniki różnych form sprawdzania osiągnięć ucznia; ocena odzwierciedla poziom i postępy w opanowaniu wiadomości i umiejętności wynikających z podstawy programowej.

Ocena śródroczna i roczna jest zapisywana w dzienniku pełną nazwą, bez dodatkowych znaków (plusów i minusów).

Sumę punktów uzyskanych ze sprawdzianów pisemnych przelicza się na oceny według skali:

celujący: 99–100%

bardzo dobry: 90–98%

dobry: 71–89%

dostateczny: 51–70%

dopuszczający: 41–50%

niedostateczny: 0–40%

Oceniając prace pisemne (wypracowania) nauczyciel sprawdza umiejętności uczniów w redagowaniu różnych form wypowiedzi. Ocenie podlega zrozumienie tematu, znajomość opisywanych zagadnień, sposób prezentacji, znajomość danej formy wypowiedzi, poprawność językowa, ortograficzna oraz interpunkcyjna, bogactwo słownictwa, konstrukcja pracy i jej forma graficzna. Krótkie formy wypowiedzi (zaproszenie, ogłoszenie) oraz dłuższe prace typu: rozprawka, przemówienie, opowiadanie twórcze są oceniane z wykorzystaniem aktualnych kryteriów CKE stosowanych na egzaminie ósmoklasisty.

Przy ocenie wypowiedzi ustnej bierze się pod uwagę znajomość zagadnień, samodzielność wypowiedzi, kulturę języka, precyzję, jasność, oryginalność ujęcia tematu. Uczeń może być oceniany z recytacji utworu poetyckiego lub prozy. Oceniając recytację, nauczyciel bierze pod uwagę zgodność z tekstem, odpowiednią interpretację utworu, intonację, dostosowanie tempa mówienia do treści oraz nastroju utworu.

Dyktanda – ocenianie bezbłędnie – celujący 1 błąd – bardzo dobry 2–3 błędy – dobry 4–5 błędów – dostateczny 6–7 błędów – dopuszczający 8 i więcej – niedostateczny	BŁĘDY PODSTAWOWE (zasadnicze) dotyczą m.in. zasad pisowni: ó–u, rz–ż, ch–h, „nie” z poznanyimi częściami mowy oraz użycia wielkiej litery. BŁĘDY DRUGIEGO RZĘDU dotyczą pozostałych zasad. 2 błędy II rzędu = 1 błąd I rzędu; 4 błędy interpunkcyjne traktuje się jako 1 błąd ortograficzny.
--	--

2. SZCZEGÓŁOWE ZASADY OCENIANIA:

- Obowiązkiem każdego ucznia jest przygotowanie się do lekcji, przynoszenie na zajęcia zeszytów, podręczników oraz lektur szkolnych w trakcie ich omawiania.
- Poprawa ocen z pracy klasowej, sprawdzianu, testu i dyktanda odbywa się w terminie uzgodnionym z nauczycielem i zgodnie z procedurami zawartymi w Statucie Szkoły.
- Uczeń może poprawić ocenę jednorazowo (z wyjątkiem oceny z sesji) – każda ocena uzyskana w wyniku poprawy jest wpisywana (również niższa niż uzyskana poprzednio).
- W przypadku stwierdzenia niesamodzielnej pracy nauczyciel postępuje zgodnie ze Statutem Szkoły i ponownie weryfikuje poziom opanowania wiadomości i umiejętności ucznia.
- Testy, sprawdziany, wypracowania klasowe zapowiadane są z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, kartkówki nie muszą być zapowiadane.
- W przypadku dłuższej nieobecności w szkole uczeń ma obowiązek w terminie uzgodnionym z nauczycielem uzupełnić braki oraz zaliczyć sprawdziany, prace klasowe, testy, których nie napisał z powodu absencji na zajęciach.
- Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia zgodnie z obowiązującymi przepisami.

3. WARUNKI I TRYB UZYSKANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z JĘZYKA POLSKIEGO:

Uczeń lub jego rodzice mogą ubiegać się o otrzymanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych.

Warunki ubiegania się o otrzymanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej zostały określone w Statucie Szkoły.

4. SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE – PROGRAM „NOWE SŁOWA NA START” – KLASA 8.

Wymagania w tabeli mają charakter kumulatywny: wymagania na ocenę wyższą obejmują także wymagania wskazane dla ocen niższych. Szczegółowe wymagania odnoszą się do podstawy programowej obowiązującej uczniów klasy VIII oraz do realizowanego programu nauczania.

W klasie VIII obowiązkowo poznaje się również co najmniej jedną pozycję książkową z listy lektur uzupełniających lub spoza tej listy, wybraną przez nauczyciela lub zaproponowaną przez uczniów.

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń potrafi:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
NAUKA O JĘZYKU					
Budowa słowotwórcza wyrazów	wskazać wyrazy podstawowe i pochodne	- utworzyć wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych - wskazać wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych	- wskazać formant w wyrazie pochodnym - wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych	wskazać oboczności w wyrazach	samodzielnie przeprowadzać pełną analizę słowotwórczą trudniejszych wyrazów i uzasadniać wnioski
Rodzaje formantów i ich funkcje	wskazać w podanych wyrazach formanty i nazwać ich typy	- zbudować wyrazy z podanych par wyrazowych i wskazać wrostki - wymienić funkcje formantów	podzielić podane wyrazy na grupy na podstawie ich znaczenia	utworzyć wyrazy o różnych kategoriach znaczeniowych	wyjaśniać wpływ rodzaju formantu na znaczenie wyrazu oraz twórczo wykorzystywać mechanizmy słowotwórcze
Wyrazy złożone	rozpoznać wyraz złożony i wskazać jego podstawowe człony	- rozróżnić podstawowe sposoby tworzenia wyrazów złożonych - utworzyć proste wyrazy złożone według podanego wzoru	wyjaśnić budowę wskazanych wyrazów złożonych i poprawnie je tworzyć	analizować budowę różnych typów wyrazów złożonych i uzasadniać sposób ich utworzenia	samodzielnie analizować nietypowe przykłady wyrazów złożonych oraz funkcjonalnie wykorzystywać je we własnych wypowiedziach
Wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo. Wyrazy pokrewne	zdefiniować wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo	wskazać wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo	- wskazać wyrazy należące do jednej rodziny - wskazać rdzenie w podanych grupach wyrazów	utworzyć rodzinę wyrazów	samodzielnie tworzyć i objaśniać rozbudowane rodziny wyrazów, uwzględniając rdzeń i oboczności
Treść i zakres znaczeniowy wyrazu	zdefiniować pojęcia: <i>treść</i> i <i>zakres znaczeniowy wyrazu</i>	podać definicje wyrazów uwzględniające elementy ich treści	skorygować wypowiedzi za pomocą wyrazów o szerszym zakresie znaczeniowym	dopisać do podanych wyrazów te o szerszym i	samodzielnie analizować relacje znaczeniowe między wyrazami oraz

		• uporządkować wyrazy od tego o najszerszym zakresie znaczeniowym do tego o zakresie najwęższym		węższym zakresie znaczeniowym	precyzyjnie korygować niejasności znaczeniowe
Słowotwórstwo – przypomnienie wiadomości	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, temat słowotwórczy, formant, przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy, oboczność, rodzina wyrazów, rdzeń</i>, wyraz pokrewny • wymienić kategorie słowotwórcze	• wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych • przyporządkować wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej • wskazać wyrazy należące do jednej rodziny	• wskazać w podanych parach wyrazy podstawowe i pochodne • wskazać formant w wyrazie pochodnym • wskazać w rodzinie wyrazów rdzeń i oboczności	• dokonać analizy słowotwórczej podanych wyrazów • stworzyć wyrazy należące do wskazanych kategorii słowotwórczych • sporządzić wykres rodziny wyrazów	• łączyć wiadomości z całego działu i wykorzystywać je w nietypowych zadaniach językowych
Fonetyka – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	• przedstawić podział głosek • wymienić funkcje litery i • przedstawić zasady akcentowania w języku polskim	• podzielić słowa na głoski i sylaby • podać przykłady głosek miękkich, twardych, dźwięcznych, bezdźwięcznych, ustnych i nosowych	• wskazać funkcje litery i na podanych przykładach	• odpowiednio akcentować wyrazy	• samodzielnie analizować trudniejsze zjawiska fonetyczne i poprawnie uzasadniać sposób akcentowania wyrazów
Rozbieżności między mową a pismem	• przedstawić zasady zachodzenia upodobnień fonetycznych	• wskazać upodobnienia fonetyczne • wskazać różnice pomiędzy mową a pismem, odwołując się do przykładów	• zaznaczyć strzałką kierunek upodobnienia	• wytłumaczyć różnice pomiędzy mową a pismem, odwołując się do przykładów	• wyjaśniać mechanizmy rozbieżności między wymową a zapisem na samodzielnie dobranych przykładach
Fonetyka	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie</i>	• rozpoznać rodzaje głosek • poprawnie podzielić wyrazy na sylaby	• skorygować błędy w podziale wyrazów na sylaby	• określić kierunek upodobnienia • skorygować błędy w akcentowaniu	

	• przedstawić podział głosek • wymienić zasady poprawnego akcentowania w języku polskim	• wskazać upodobnienia wewnątrzwyrazowe	• poprawnie akcentować wyrazy stanowiące wyjątki od reguły		
Odmienne i nieodmienne części mowy – przypomnienie wiadomości	• wymienić odmienne i nieodmienne części mowy	• scharakteryzować odmienne i nieodmienne części mowy • rozpoznać nieodmienne części mowy	• odnaleźć w tekście nieosobowe formy czasowników i je określić • dokonać poprawnej deklinacji rzeczowników • poprawnie odmienić i stopniować przymiotniki	• właściwie określić formy osobowe czasowników • poprawnie określić i stosować formy zaimków	• samodzielnie analizować formy i funkcje części mowy w złożonych wypowiedzeniach oraz korygować trudniejsze błędy fleksyjne
Imiesłowy i imiesłowowy równoważnik zdania	• rozpoznać imiesłów w zdaniu • odróżnić imiesłów od osobowej formy czasownika	• rozróżnić podstawowe rodzaje imiesłówów • utworzyć imiesłów od wskazanego czasownika według wzoru	• rozumieć zasady tworzenia i odmiany imiesłówów • rozpoznać imiesłowowy równoważnik zdania	• poprawnie stosować imiesłowowy równoważnik zdania i wyjaśnić jego funkcję • przekształcać imiesłowowy równoważnik zdania w zdanie złożone i odwrotnie	• świadomie i poprawnie stosować różne typy imiesłówów oraz przekształcenia składniowe w złożonych wypowiedziach
Części zdania – przypomnienie wiadomości	• wskazać w zdaniu podmiot i orzeczenie	• wskazać w zdaniu przydawki i określić, jakimi częściami mowy zostały one wyrażone • wskazać w zdaniu dopełnienie i okolicznik	• wskazać w zdaniu orzeczenie imienne	• rozpoznać i zastosować zdania bezpodmiotowe	• samodzielnie analizować budowę składniową złożonych wypowiedzi i uzasadniać funkcje poszczególnych części zdania
Typy wypowiedzeń – przypomnienie wiadomości	• podzielić wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdań • rozpoznać w tekście równoważniki zdań	• rozpoznać zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	• przekształcić zdania pojedyncze w złożone	• przekształcić zdania w imiesłowowe równoważniki zdań	• świadomie przekształcać i tworzyć różne typy wypowiedzi, zachowując poprawność logiczną, składniową i interpunkcyjną

Synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne i homonimy	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>synonim</i>, <i>antonim</i>, <i>wyraz wieloznaczny</i>, <i>homonim</i> • wyjaśnić różnice pomiędzy wyrazami wieloznacznymi a homonimami	• zastąpić podane wyrazy ich synonimami • podać antonimy do podanych wyrazów • wyjaśnić, na czym polega wieloznaczność podanych wyrazów	• odróżnić homonimy od wyrazów wieloznacznych	• podać różne znaczenia wskazanych wyrazów	• interpretować funkcję relacji znaczeniowych w tekstach oraz celowo wykorzystywać je we własnych wypowiedziach
Sposoby wzbogacania słownictwa	• wyjaśnić znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenie, wyraz rodzimy, synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny • rozpoznać przykłady słownictwa ogólnonarodowego i słownictwa o ograniczonym zasięgu, np. terminy naukowe, archaizmy i kolokwializmy	• wskazać funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów • rozpoznać w tekstach rodzaje neologizmów • rozpoznać w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne	• omówić zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach • zastąpić podane wyrazy synonimami • zastąpić zapożyczenia wyrazami rodzimymi	• omówić funkcje neologizmów w tekstach artystycznych	• świadomie i twórczo wzbogacać własne wypowiedzi, uzasadniając dobór neologizmów, zapożyczeń i środków leksykalnych
Nazwy osobowe i miejscowe	• rozpoznać w tekście nazwy osobowe i miejscowe	• odmieniać typowe imiona i nazwiska oraz najczęściej używane nazwy miejscowe	• stosować poprawne formy gramatyczne imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców	• uzasadniać wybór poprawnej formy w trudniejszych przykładach i korygować błędy fleksyjne	• sprawnie i świadomie stosować poprawne formy nazw osobowych i miejscowych w zróżnicowanych wypowiedziach
Czym jest styl języka? Jakie style wyróżniamy?	• wymienić style funkcjonujące w polszczyźnie	• wymienić cechy każdego ze stylów • wskazać w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie • wskazać błędy stylistyczne w podanych tekstach	• rozpoznać styl podanej wypowiedzi • przekształcić sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie	• stworzyć tekst w wybranym stylu	• samodzielnie stylizować wypowiedź zgodnie z określonym celem i odbiorcą oraz uzasadniać zastosowane środki

			• skorygować błędy stylistyczne w podanych tekstach		
Grzeczność językowa i etyka komunikacji	• wyjaśnić, na czym polega grzeczność językowa • rozpoznać podstawowe formuły grzecznościowe	• stosować formy grzecznościowe odpowiednie do typowych sytuacji komunikacyjnych	• dostosować sposób zwracania się do rozmówcy do sytuacji, relacji i celu wypowiedzi	• ocenić wypowiedź pod kątem kultury i etyki języka oraz poprawić wypowiedź niestosowną	• świadomie kształtować wypowiedź z poszanowaniem rozmówcy, zasad etyki słowa i kontekstu komunikacyjnego
Mowa zależna i niezależna – przypomnienie wiadomości	• wyjaśnić różnice pomiędzy mową niezależną i zależną	• wskazać w podanym tekście przykłady mowy zależnej i niezależnej • zastosować poprawną interpunkcję przy zapisie dialogu	• zapisać dowolny dialog w mowie zależnej	• zredagować tekst z wypowiedziami w mowie zależnej • przekształcić mowę zależną na niezależną i odwrotnie	• sprawnie przekształcać złożone wypowiedzi z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, zachowując sens i poprawną interpunkcję
Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	• podzielić wypowiedzenie wielokrotnie złożone na wypowiedzenia składowe	• wskazać w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym orzeczenia i równoważniki zdań	• rozpoznać w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym relacje współrzędne i podrzędne	• przedstawić wypowiedzenie wielokrotnie złożone na wykresie	• samodzielnie analizować, przekształcać i graficznie przedstawiać rozbudowane wypowiedzenia wielokrotnie złożone
<u>MÓWIENIE</u>	• tworzyć krótkie wypowiedzi ustne związane z tematem, w razie potrzeby korzystając ze wskazówek nauczyciela • przekazywać podstawowe informacje w sposób na ogół zrozumiały dla odbiorcy • wygłaszać krótki tekst z pamięci, podejmując próbę właściwej artykulacji i interpretacji	• tworzyć ustne wypowiedzi na ogół zgodne z tematem, jednak niezbyt wyczerpujące i nie zawsze poprawne pod względem językowym • wygłaszać tekst z pamięci, popełniając nieliczne błędy • brać aktywny udział w lekcji	• budować wypowiedzi ustne poprawne kompozycyjnie, z niewielką liczbą błędów językowych • wygłaszać tekst z pamięci z właściwą artykulacją	• budować wypowiedzi ustne poprawne pod względem językowym i kompozycyjnym • wygłaszać tekst z pamięci z właściwą artykulacją, tempem, uwydatniając sens recytowanego tekstu.	• budować samodzielne, logiczne i interesujące wypowiedzi ustne o bardzo wysokim poziomie poprawności językowej, kompozycyjnej i merytorycznej • świadomie dostosowywać styl, argumentację i środki językowe do celu, sytuacji i odbiorcy • wygłaszać tekst z właściwą ekspresją,

					tempem i interpretacją, prezentując go w indywidualny i przekonujący sposób
<u>CZYTANIE I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY</u>	• określić temat utworu i jego rodzaj literacki • omawiać szczegółowo elementy świata przedstawionego • wykazywać się znajomością pojęć z zakresu teorii literatury i gatunków literackich • rozpoznawać typ narracji • określać ramy czasowe epok • wymienić cechy poznanych gatunków literackich • przedstawić treść poznanych utworów • wymienić najważniejsze etapy z życia poznanych autorów renesansu, oświecenia i romantyzmu • wyróżnić archaizmy w utworach	• określić problematykę utworu • nazywać uczucia, których doświadczają bohaterowie, • charakteryzować bohaterów utworu i popierać swoje wnioski przykładami, • określać doświadczenia głównych bohaterów i porównywać je z własnymi • określać tematykę utworu • nazywać wrażenia, jakie wywołuje czytany tekst • wskazywać cechy gatunkowe w utworach, • gromadzić informacje na temat metaforycznego znaczenia tekstu, • wykorzystywać najważniejsze konteksty, • wskazać elementy fantastyczne i realistyczne świata przedstawionego • wskazać archaizmy w zdaniach		• wyrazić własny sąd o postaciach i zdarzeniach • wskazać wartości w utworze i określić wartości ważne dla bohaterów	

	wymienić zasady etyki językowej oraz wskazać podstawowe środki perswazji	- rozróżniać tekst naukowy, popularnonaukowy i publicystyczny - wyjaśnić, na czym polega perswazyjny i manipulacyjny charakter wypowiedzi			
	- zreferować treść wiersza - wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego - określić sytuację liryczną - rozpoznać typ liryki, typy rymów i typ wiersza - rozpoznać środki stylistyczne i je zdefiniować	- wskazać środki stylistyczne i określić ich funkcję - wskazać środki stylistyczne oraz układ rymów i określić ich funkcje - określić nastrój utworu	- określić problematykę utworu - wyjaśnić znaczenia dosłowne i przenośne tekstu - nazwać wrażenia, jakie wywołuje czytany tekst	- wyrazić własny sąd na temat wiersza - interpretować i analizować utwór	przywołać konteksty literackie
Walczyć za ojczyznę – <i>Reduta Ordona</i> Adama Mickiewicza (utwór obowiązkowy – krótki utwór literacki poznawany w całości)	omówić treść utworu	- wskazać przykłady animizacji - wskazać w utworze wyrazy dźwiękonaśladowcze - wskazać inne środki stylistyczne użyte w utworze - porównać sposób przedstawienia agresorów i obrońców	- omówić sposób przedstawienia wydarzeń w utworze - omówić sposób przedstawienia cara - określić funkcję animizacji - określić funkcję nagromadzenia wyrazów dźwiękonaśladowczych w utworze	- sformułować przesłanie <i>Reduty Ordona</i> - omówić obraz współczesnego świata przedstawiony w piosence Lao Che	- przedstawić sylwetkę Juliana Konstantego Ordona na podstawie dowolnych źródeł - wypowiedzieć się na temat sposobu kreacji romantycznych legend bohaterów

Geneza <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza w świetle <i>Epilogu</i> (lektura obowiązkowa – księgi I, II, IV, X, XI, XII)	• omówić treść <i>Epilogu</i> • zidentyfikować adresata Inwokacji jako „małą ojczyznę”	• omówić sposób przedstawienia Paryża z perspektywy emigranta • omówić sposób przedstawienia <i>kraju lat dziecinnych</i>	• przedstawić kontrasty pomiędzy przedstawieniem Paryża i <i>kraju lat dziecinnych</i> (przestrzenie: natura – miasto, swojskość – obcość, wspólnota – konflikt) • omówić funkcję kolorystyki dominującej w inwokacji	• omówić sposób przedstawienia przestrzeni w inwokacji	• omówić kontekst historyczny utworu • podjąć dyskusję na temat przyczyn i konsekwencji emigracji
Dworek szlachecki w <i>Panu Tadeuszu</i> Adama Mickiewicza (lektura obowiązkowa – księgi I, II, IV, X, XI, XII)	• opisać Soplicowo • wymienić głównych bohaterów epopei	• przedstawić tytułowego bohatera utworu	• omówić relacje pomiędzy mieszkańcami Soplicowa	• omówić harmonię pomiędzy człowiekiem a naturą w odniesieniu do przedstawienia Soplicowa	• odnaleźć konteksty i nawiązania
Obraz szlachty w <i>Panu Tadeuszu</i> Adama Mickiewicza (lektura obowiązkowa – księgi I, II, IV, X, XI, XII)	• omówić obyczaje szlacheckie zaprezentowane w epopei	• wskazać wady różnych przedstawicieli szlachty	• omówić funkcję tradycji w utworze	• dokonać analizy sposobu przedstawienia szlachty (pozytywny i negatywny wizerunek)	• odnaleźć komizm i ironię w sposobie przedstawienia wybranych bohaterów
Jacek Soplica – bohater dynamiczny (lektura obowiązkowa – księgi I, II, IV, X, XI, XII)	• omówić biografię Jacka Soplicy	• scharakteryzować Jacka Soplicę przed jego przemianą i po niej	• przedstawić momenty kluczowe dla biografii Jacka Soplicy z punktu widzenia tego bohatera oraz Gerwazego • omówić funkcję miana przybranego przez bohatera	• porównać stosunek do świata i siebie samego Jacka Soplicy oraz księdza Robaka (dostrzec kontrast)	• przedstawić różnych bohaterów literackich, którzy przeszli przemianę wewnętrzną
Historia w <i>Panu Tadeuszu</i> Adama Mickiewicza	• wskazać odwołania do historii na początku utworu (przyjazd Tadeusza do Soplicowa)	• omówić funkcję przywołanych wydarzeń historycznych	• omówić funkcję <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> przywołanego na początku i na końcu dzieła	• wskazać inne wydarzenia historyczne przywołane w dziele i omówić ich funkcję	• wskazać i omówić teksty kultury nawiązujące do

(lektura obowiązkowa – księgi I, II, IV, X, XI, XII)	- i na jego końcu (koncert Jankiela) • wymienić wydarzenia historyczne przywołane podczas oglądania przez Tadeusza obrazów • wymienić wydarzenia historyczne przywołane w koncercie Jankiela				wydarzeń z historii Polski
Pan Tadeusz – kształt artystyczny utworu (lektura obowiązkowa – księgi I, II, IV, X, XI, XII)	• wymienić cechy epopei	• odnieść cechy epopei do <i>Pana Tadeusza</i>	• omówić funkcję przymiotnika <i>ostatni</i>, który często pojawia się w utworze • omówić sposób prezentacji przyrody w dziele	• dokonać analizy wybranego opisu przyrody w utworze	• podjąć dyskusję na temat aktualności <i>Pana Tadeusza</i>
Co już wiemy o twórczości Adama Mickiewicza?	• wymienić tytuły omawianych utworów Adama Mickiewicza	• określić przynależność gatunkową utworów	• przywołać problematykę omawianych utworów • przedstawić motywy pojawiające się w omawianych utworach	• odnieść się do kształtu artystycznego omawianych utworów	• podjąć dyskusję na temat roli Adama Mickiewicza w literaturze polskiej
Podróż w czasie pozytywizmu	• określić ramy czasowe epoki • wymienić elementy programu pozytywistycznego	• wyjaśnić etymologię nazwy epoki • przedstawić najważniejsze zagadnienia programu pozytywistycznego	• wskazać elementy realizmu na wybranych obrazach	• dokonać analizy obrazu realistycznego	• wskazać powiązania pomiędzy realizmem pozytywistycznym a dokumentalizmem czasów obecnych
Henryk Sienkiewicz, <i>Latarnik</i> (utwór obowiązkowy – poznawany w całości)	• omówić treść utworu • określić rodzaj narracji	• omówić świat przedstawiony noweli • wskazać cechy gatunkowe noweli • scharakteryzować głównego bohatera utworu • omówić przemianę bohatera utworu	• omówić przyczyny tułaczki Skawińskiego (także te niewyrażone bezpośrednio) • omówić sposób, w jaki bohater reaguje na pierwsze wersy <i>Pana Tadeusza</i> • omówić funkcję przyrody w noweli	• wypowiedzieć się na temat sposobu postrzegania ojczyzny przez Skawińskiego • zinterpretować symbolikę latarni morskiej • sformułować przesłanie utworu	• wypowiedzieć się na temat problemów, z jakimi borykają się emigranci i uchodźcy • omówić kontekst historyczny noweli

Wzorce	• opisać to, co zostało przedstawione na obrazie	• omówić kompozycję dzieła • omówić relacje pomiędzy postaciami przedstawionymi na obrazie	• określić nastrój obrazu i wskazać środki, które go kształtują	• omówić funkcję światłocienia • zinterpretować obraz	• przygotować prezentację na temat swojego wzorca
Dlaczego potrzebujemy autorytetów?	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>wywiad</i> • omówić treść fragmentów tekstu	• wymienić zasady, którymi warto kierować się podczas poszukiwania autorytetu • wskazać różnice pomiędzy autorytetem a guru	• omówić rolę autorytetów we współczesnym świecie • dokonać analizy sposobu zadawania pytań przez dziennikarkę	• podjąć dyskusję na temat współczesnych autorytetów • podjąć dyskusję na temat uznawania celebrytów za autorytety	• przedstawić swój autorytet i uzasadnić ten wybór
Gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł	• rozpoznać reportaż, wywiad i artykuł jako gatunki dziennikarskie	• wymienić podstawowe cechy reportażu, wywiadu i artykułu	• porównać budowę, cel i sposób przekazywania informacji w tych gatunkach	• analizować funkcję środków językowych i kompozycyjnych w tekstach dziennikarskich	• samodzielnie oceniać rzetelność, sposób argumentacji i wiarygodność wybranego tekstu dziennikarskiego
Podróż w czasie z Sienkiewiczem – <i>Quo vadis</i> (utwór obowiązkowy – fragmenty)	• omówić treść omawianych fragmentów • wymienić bohaterów pierwszo- i drugoplanowych	• określić czas i miejsce akcji • wymienić wątki główne i poboczne	• odnieść definicję powieści historycznej do utworu	• wskazać w powieści elementy rzeczywistości starożytnego Rzymu	• wymienić nurty starożytnej filozofii i omówić te, do których nawiązano w powieści
Świat na styku dwóch kultur – pogańskiej i chrześcijańskiej – <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza	• omówić treść omawianych fragmentów powieści	• przedstawić obraz kultury starożytnego Rzymu zaprezentowany w powieści • omówić życie pierwszych chrześcijan w Rzymie	• określić hierarchię wartości pogan i chrześcijan • omówić przyczyny, konsekwencje i znaczenie pożaru Rzymu	• omówić symbolikę cierpienia pierwszych chrześcijan • podać przykłady symboli pojawiających się w powieści i zinterpretować ich znaczenie	• podjąć dyskusję na temat aktualności przesłania powieści

(utwór obowiązkowy – fragmenty)		dokonać charakterystyki porównawczej Nerona i św. Piotra		wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy powieści	
Wśród najważniejszych bohaterów powieści <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza (utwór obowiązkowy – fragmenty)	omówić treść omawianych fragmentów powieści	scharakteryzować wybranych bohaterów drugoplanowych	- przedstawić Marka Winicjusza jako bohatera dynamicznego - wypowiedzieć się na temat znaczenia Petroniusza w powieści	porównać kreacje bohaterów powieści	podjąć dyskusję na temat funkcjonalności filozofii wyznawanej przez Petroniusza
Miłość (nie)jedno ma imię – <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza (utwór obowiązkowy – fragmenty)	przedstawić historię miłości Marka Winicjusza i Ligii	porównać sposoby postrzegania miłości między mężczyzną a kobietą przez Rzymian i chrześcijan	- omówić dojrzewanie Marka Winicjusza do miłości - omówić zaprezentowaną w powieści chrześcijańską miłość bliźniego	omówić różne postawy wobec winowajców na przykładach bohaterów powieści	przedstawić sposoby zaprezentowania wątków miłosnych w innych tekstach kultury
Co już wiemy o twórczości Henryka Sienkiewicza?	wymienić tytuły omawianych dzieł Henryka Sienkiewicza	określić przynależność gatunkową poznanych utworów	- dokonać analizy problematyki omawianych utworów - przedstawić motywy pojawiające się w omawianych utworach	odnieść się do kształtu artystycznego omawianych utworów	podjąć dyskusję na temat roli Henryka Sienkiewicza w literaturze polskiej
Być blisko w najtrudniejszych chwilach – <i>Oskar i pani Róża</i> Érica-Emmanuela Schmitta	- omówić treść fragmentów tekstu - określić narrację fragmentów utworu	- scharakteryzować bohaterów fragmentów powieści - określić temat przewodni fragmentów utworu - wypowiedzieć się na temat prawdziwości opowieści snutych przez panią Różę	- postawić hipotezy dotyczące celu, w jakim pani Róża opowiada Oskarowi historie - omówić relacje łączące Oskara z panią Różą	wypowiedzieć się na temat języka bohaterów	odnaleźć konteksty i nawiązania

Mądrość, dobre życie, przyjaźń	wymienić wartości życiowe, na które zwraca uwagę Leszek Kołakowski	omówić różne sposoby rozumienia przez rozmówców pojęcia <i>mędrzec</i>	wymienić cechy prawdziwego przyjaciela na podstawie wywiadu	wyjaśnić przyczynę częstego posługiwania się przez Leszka Kołakowskiego sformułowaniami wyrażającymi niepewność	- podjąć dyskusję na temat wypowiedzi Leszka Kołakowskiego - odnaleźć w tekstach kultury różne przedstawienia przyjaźni i je omówić
Ludzie wobec ludzi – <i>List do ludożerców</i> Tadeusza Różewicza (wybrany wiersz Tadeusza Różewicza – autor wskazany w podstawie programowej)	- omówić treść wiersza - określić rodzaj liryki	- wyjaśnić, w imieniu jakiej zbiorowości wypowiada się podmiot liryczny - scharakteryzować tytułowych <i>ludożerców</i>	- zinterpretować zabieg stylistyczny zastosowany na początku wiersza - omówić funkcję użycia wyrazu <i>ludożerca</i> w utworze	- zinterpretować zakończenie wiersza - odnieść wymowę wiersza do codziennej rzeczywistości	- podjąć dyskusję na temat <i>ludożerców</i> w codziennej rzeczywistości - podjąć dyskusję na temat: „Czy każdy ma w sobie <i>ludożercę</i>?”
Wobec niechcianych dobrych rad	omówić problematykę tekstu	wskazać w tekście elementy języka potocznego i określić ich funkcję	omówić funkcje kompozycyjne poszczególnych fragmentów tekstu	- wskazać główną myśl tekstu - odnieść pojęcie <i>stereotyp</i> do historii opisaną przez autorkę	samodzielnie interpretować tekst, oceniać jego argumentację, kompozycję i język oraz formułować pogłębione wnioski
Film	wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>kadr, plan filmowy, scena, montaż</i>	podać przykłady filmów reprezentujących poszczególne gatunki	wskazać w wybranych filmach cechy pozwalające zaklasyfikować je do poszczególnych gatunków	- dokonać analizy języka filmu na wybranym przykładzie - ocenić wybrane dzieło filmowe na podstawie podanych kryteriów	samodzielnie interpretować język filmu, porównywać środki filmowe i uzasadniać własną ocenę dzieła
Życiowe wybory	- wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>mural, motyw biblijny, street art</i> - opisać mural	wskazać motyw biblijny, do którego odnosi się dzieło	- zinterpretować symbolikę barw użytych przez artystkę - wyjaśnić tytuł muralu	zinterpretować wymowę dzieła	omówić wybrany przykład <i>street artu</i>

Z wizytą w Klerykowie – Syzyfowe prace Stefana Żeromskiego (utwór obowiązkowy – fragmenty)	• omówić treść omawianych fragmentów powieści • określić czas i miejsce akcji powieści • omówić narrację powieści	• opisać mieszkańców Klerykowa	• omówić sposób kreacji bohaterów drugoplanowych	• odnaleźć powiązania pomiędzy biografią pisarza a historią głównego bohatera	• samodzielnie łączyć analizę fragmentów z kontekstem historycznym i biograficznym oraz formułować pogłębioną interpretację
Szkola pod zaborami – Syzyfowe prace Stefana Żeromskiego (utwór obowiązkowy – fragmenty)	• omówić treść omawianych fragmentów powieści • wymienić metody rusyfikacji przedstawione w powieści	• przedstawić sposób funkcjonowania szkoły w powieści • wymienić metody działania nauczycieli sprzyjające rusyfikacji	• wypowiedzieć się na temat kontekstu historycznego utworu • omówić różne formy walki z rusyfikacją	• odnieść treść powieści do mitu o Syzyfie	• podjąć dyskusję na temat różnych sposobów uniformizowania młodzieży w szkole
Lekcja patriotyzmu – Syzyfowe prace Stefana Żeromskiego (utwór obowiązkowy – fragmenty)	• omówić treść fragmentu tzw. lekcji języka polskiego (rozdz. XV)	• scharakteryzować Bernarda Zygiera • omówić reakcje bohaterów na recytację Bernarda Zygiera	• przedstawić Bernarda Zygiera jako buntownika • omówić konsekwencje opisanej lekcji	• zinterpretować tytuł powieści	• wypowiedzieć się na temat potrzeby nauki języka ojczystego
Dojrzewanie, przyjaźń, nauka – Marcin Borowicz, Andrzej Radek, Bernard Zygiere (lektura obowiązkowa – fragmenty)	• przedstawić najważniejsze informacje o Marcinie Borowiczu, Andrzeju Radku i Bernardzie Zygiere	• wskazać najważniejsze osoby i czynniki, które wpłynęły na bohaterów	• wypowiedzieć się na temat wpływu pochodzenia, miejsca zamieszkania, statusu majątkowego i sytuacji rodzinnej na rozwój bohaterów • wymienić tytuły książek ważnych dla bohaterów i omówić znaczenie tych pozycji	• dokonać analizy procesu dojrzewania bohaterów	• podjąć dyskusję na temat potrzeby zachowania tożsamości narodowej w czasach zaborów i obecnie

Podróż w czasy dwudziestolecia międzywojennego	• określić ramy czasowe epoki • wskazać najważniejsze tendencje w epoce	• wymienić najważniejsze tendencje w sztuce dwudziestolecia międzywojennego	• omówić kontekst historyczny epoki • odnieść termin <i>awangarda</i> do środków wyrazu i tematów wykorzystywanych w dwudziestolecu międzywojennym	• omówić wybrane dzieło sztuki dwudziestolecia międzywojennego	• wskazać nawiązania do dwudziestolecia międzywojennego w sztuce współczesnej
Wybór postawy życiowej – <i>Szewczyk</i> Bolesława Leśmiana (wybrany wiersz Bolesława Leśmiana – autor wskazany w podstawie programowej)	• omówić treść wiersza • wymienić cechy Boga i szewczyka	• omówić sytuację liryczną w utworze • wskazać środki stylistyczne użyte w wierszu i określić ich funkcję • omówić kompozycję wiersza	• omówić stosunek szewczyka do otrzymanego daru • zinterpretować postawę szewczyka	• sformułować przesłanie wiersza	• stworzyć tekst z wykorzystaniem neologizmów
Kogut na drodze do sławy – <i>Artysta</i> Sławomira Mrożka (utwór obowiązkowy – poznawany w całości)	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>alegoria</i> • omówić treść tekstu • określić rodzaj narracji	• wypowiedzieć się na temat narratora tekstu • wyjaśnić postawę Koguta • skomentować zachowanie Lisa	• omówić alegoryczne znaczenie postaci • wskazać w tekście elementy komizmu	• odnieść postawę Koguta do wyobrażeń na temat artysty • sformułować morał	• podjąć dyskusję na temat sposobu postrzegania artystów • porównać utwór Sławomira Mrożka z wybraną bajką zwierzęcą
Grafika	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>grafika, rysunek, perspektywa, grafika artystyczna, ilustracja, plakat, animacja, logo, identyfikacja wizualna firmy</i>	• omówić elementy języka grafiki na wybranym przykładzie • wymienić i opisać najważniejsze techniki graficzne	• omówić środki wyrazu zastosowane przez autora wybranej grafiki • omówić tradycyjne techniki graficzne	• ocenić dzieło sztuki na podstawie podanych kryteriów	• przygotować prezentację na temat wybranego artysty-grafika • stworzyć pisemną recenzję wybranego dzieła sztuki
Czasy nietolerancji – <i>Złodziejka ksiąg</i> Markusa Zusaka	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>faszizm, rasizm</i> • omówić treść fragmentów tekstu	• omówić znaczenie czasu i miejsca akcji dla wymowy fragmentów utworu	• wyjaśnić przyczynę reakcji ojca na zachowanie Rudy’ego	• zinterpretować znaczenie dziecięcej naiwności Rudy’ego dla wymowy fragmentów tekstu	• zaprezentować sylwetkę Jessego Owensa

	• określić rodzaj narracji	• omówić funkcję postaci Jessego Owensa we fragmentach tekstu • scharakteryzować Rudy'ego	• omówić dialog pomiędzy ojcem i synem		• przedstawić kontekst historyczny fragmentów tekstu na podstawie dowolnych źródeł
Czasy wojny i okupacji	• określić ramy czasowe epoki	• wymienić najważniejsze zjawiska kulturowe związane z okresem wojny i okupacji	• omówić dzieła sztuki z okresu wojny i okupacji	• dokonać analizy środków wyrazu wykorzystanych przez twórców omawianych dzieł	• podjąć dyskusję na temat różnych sposobów przedstawiania tragedii II wojny światowej
Wojenna pożoga i marzenia – liryka Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (wybrany wiersz / wybrane wiersze Krzysztofa Kamila Baczyńskiego – autor wskazany w podstawie programowej)	• omówić treść wiersza • wskazać środki językowe oddziałujące na zmysły	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego i adresata lirycznego utworu • omówić sytuację liryczną w wierszu	• określić funkcję oddziaływania na zmysły w wierszu • omówić kontekst biograficzny utworu	• omówić funkcję kontrastu pomiędzy początkowymi strofami a zakończeniem wiersza	• podjąć dyskusję na temat wpływu wojny na odczucia człowieka z wykorzystaniem innych znanych sobie tekstów kultury
<i>Kamienie na szaniec</i> Aleksandra Kamińskiego – pomiędzy gawędą harcerską a literaturą faktu (lektura obowiązkowa – pozycja książkowa poznawana w całości)	• omówić treść utworu • określić rodzaj narracji	• określić ramy czasowe utworu • wskazać w utworze elementy gawędy harcerskiej	• określić tematykę tekstu • wypowiedzieć się na temat stosunku narratora do opisywanego świata	• zinterpretować sens tytułu	• omówić kontekst historyczny utworu
W służbie Małego Sabotażu i dywersji –	• omówić treść utworu	• wyjaśnić różnice pomiędzy sabotażem a dywersją	• wypowiedzieć się na temat skutków działań	• omówić przyczyny i skutki akcji pod Arsenalem	• porównać sposób przedstawienia akcji pod Arsenalem w

<i>Kamienie na szaniec</i> Aleksandra Kamińskiego (lektura obowiązkowa – pozycja książkowa poznawana w całości)	• zrelacjonować przebieg akcji pod Arsenalem	• omówić akcje sabotażowe i dywersyjne bohaterów utworu	sabotażowych i dywersyjnych		książce Aleksandra Kamińskiego i filmie Roberta Glińskiego
Alek, Rudy i Zośka jako przedstawiciele pokolenia wojennego (lektura obowiązkowa)	• omówić losy bohaterów utworu	• przedstawić i scharakteryzować bohaterów utworu • zdefiniować pojęcie patriotyzmu w kontekstach historycznym i współczesnym	• przedstawić hierarchię wartości bohaterów książki przed wybuchem wojny oraz w czasie okupacji • zaprezentować bohaterów utworu jako przedstawicieli pokolenia wojennego	• omówić dylematy moralne bohaterów tekstu • wypowiedzieć się na temat sposobu przedstawienia <i>czasu pogardy</i> w utworze	• wypowiedzieć się na temat fenomenu Polskiego Państwa Podziemnego
<i>Czas pogardy</i> w wierszu Irit Amiel *** [<i>Pierwszy wchodzi do Komory Król Maciuś Pierwszy...</i>]	• omówić treść wiersza • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>Holokaust</i> • wymienić upersonifikowane pojęcia użyte w utworze	• omówić sytuację liryczną w utworze • wyjaśnić znaczenie każdego z upersonifikowanych pojęć użytych w utworze • omówić funkcję powtarzania ostatnich sylab	• wskazać w wierszu nawiązania do twórczości Janusza Korczaka i określić ich funkcję • zinterpretować zabieg nazwania Janusza Korczaka <i>ostatnim Mohikaninem</i> • przedstawić i zinterpretować sposób zachowania uosobionych wartości	• zinterpretować funkcję zabiegu uosobienia wartości • omówić wymowę wiersza	• przedstawić kontekst historyczny utworu • wypowiedzieć się na temat budapeszteńskiego pomnika upamiętniającego ofiary Holokaustu
Jak żyć po wojnie? – <i>Pierwsza przechadzka</i> Leopolda Staffa	• omówić treść wiersza • wskazać adresata lirycznego wiersza	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • opisać sytuację liryczną w tekście • wskazać w wierszu elementy rzeczywistości powojennej	• omówić relacje pomiędzy podmiotem lirycznym a adresatem lirycznym utworu • omówić sposób przedstawienia w wierszu rzeczywistości powojennej	• zinterpretować funkcję powtórzenia • wyjaśnić, w jaki sposób zastosowanie form czasu przeszłego wpływa na atmosferę wiersza	• odnaleźć konteksty i nawiązania

Przystanek współczesność	wymienić imiona i nazwiska polskich noblistów literackich	przybliżyć sylwetkę jednego z polskich noblistów literackich	zrekonstruować treść fragmentów wybranej mowy noblowskiej	wypowiedzieć się na temat fragmentów mów noblowskich	wypowiedzieć się na temat wybranego utworu dowolnego noblisty literackiego
Analiza utworów lirycznych.	- omówić treść wiersza - określić rodzaj liryki - rozpoznać środki stylistyczne i rymy	- wypowiedzieć się na temat bohatera lirycznego utworu - określić, w czym imieniu mówi podmiot liryczny wiersza	wyjaśnić, na czym polega sprzeczność w relacji człowieka z kotem	- zinterpretować puentę utworu w kontekście jego całości - sformułować przesłanie wiersza	wypowiedzieć się na temat funkcji piękna na plakacie schroniska
Spotkanie z lekturami	wymienić motywy i tematy podejmowane w lekturach obowiązkowych	wykorzystywać znajomość lektur obowiązkowych podczas prezentowania różnych typów bohaterów	wykorzystywać znajomość lektur obowiązkowych podczas omawiania podanych problemów	problematyzować treść lektur obowiązkowych	wykorzystywać treść lektur obowiązkowych podczas prac kreatywnych
PISANIE	- podejmować próbę redagowania krótkich prac pisemnych zgodnych z tematem - z pomocą nauczyciela zachowywać podstawowe elementy wymaganej formy i kompozycji - przekazywać zrozumiałą treść mimo występujących błędów językowych, ortograficznych lub interpunkcyjnych	redagować prace pisemne zazwyczaj poprawne pod względem formy i treści, zawierające jednak błędy ortograficzne, interpunkcyjne i językowe	redagować wypowiedzi pisemne poprawne pod względem formy i kompozycji, popełniając niewielką liczbę błędów	redagować prace pisemne poprawne pod względem formy, ortografii, interpunkcji, języka i kompozycji (pojedyncze błędy)	- redagować samodzielne i rozwinięte prace pisemne o bardzo wysokim poziomie poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, z dopuszczeniem sporadycznych drobnych usterek - świadomie dobierać kompozycję, styl i środki językowe do celu, formy i odbiorcy wypowiedzi - twórczo rozwijać temat, formułować dojrzałe wnioski i wykorzystywać trafne konteksty

Streszczenie, parafraza i pytania do tekstu	• wskazać najważniejsze informacje w krótkim tekście • sformułować proste pytania dotyczące tekstu	• zredagować krótkie streszczenie z zachowaniem głównego sensu tekstu • przeformułować prostą wypowiedź własnymi słowami	• streszczać i parafrazować tekst, oddzielając informacje główne od szczegółowych • formułować trafne pytania do tekstu	• tworzyć zwarte, spójne streszczenia i poprawne parafrazy bez zniekształcania sensu tekstu	• samodzielnie przekształcać złożone teksty przez streszczenie i parafrazowanie, zachowując ich sens, hierarchię informacji i własność intelektualną autora
wywiad	• wymienić etapy tworzenia wywiadu	• ułożyć pytania do autora podanego tekstu	• zebrać informacje na temat wybranej postaci, wymyślić temat wywiadu i ułożyć pytania • wskazać błędy w podanym wywiadzie	• przeprowadzić wywiad z koleżanką lub kolegą	• przedstawić wybrany przez siebie wywiad i ocenić go • przeprowadzić wywiad z osobą ze swojego otoczenia na temat jej pasji
charakterystyka	• wskazać różnice pomiędzy charakterystyką a opisem postaci	• odnaleźć w tekście przykłady ilustrujące wskazane cechy charakteru • przygotować materiały do napisania charakterystyki	• stworzyć plan charakterystyki wskazanego bohatera literackiego i napisać jego charakterystykę	• tworzyć charakterystykę wskazanego bohatera literackiego • stosować zasady budowania akapitów	• stworzyć pogłębioną i spójną charakterystykę bohatera, uzasadniając ocenę postaci przykładami z tekstu
opis przeżyć wewnętrznych	• wymienić cechy opisu przeżyć wewnętrznych • zredagować plan opisu przeżyć • zredagować opis przeżyć wewnętrznych	• przygotować materiały do opisu przeżyć wewnętrznych	• opisać uczucia i stany wewnętrzne bohaterów w podanej sytuacji	• zredagować pełny, spójny i poprawny opis przeżyć wewnętrznych • stosować zasady budowania akapitów	• tworzyć pogłębiony i spójny opis przeżyć wewnętrznych • trafnie nazywać emocje i stany psychiczne • posługiwać się bogatym słownictwem i środkami językowymi oddającymi emocje
opis	• wyjaśnić pojęcia: opis sytuacji, opis dzieła sztuki	• omówić sytuacje przedstawione na ilustracjach	• odnaleźć w dowolnych źródłach symboliczne znaczenia wskazanych	• zredagować dobrze zorganizowany, jasny i zrozumiały opis sytuacji	• samodzielnie redagować pogłębiony i spójny opis sytuacji lub dzieła sztuki

	- wymienić elementy składające się na opis sytuacji i opis dzieła sztuki - zredagować opis sytuacji na podstawie podanego planu	opisać emocje postaci przedstawionych na ilustracjach	elementów występujących na obrazach	- tworzyć pogłębiony opis przeżyć wewnętrznych, trafnie nazywając uczucia oraz stany psychiczne, posługując się bogatym słownictwem - przy opisie dzieła sztuki wnikliwie przedstawiać elementy charakterystyczne, w sposób kompetentny omawiać cechy artyzmu, oceniać i interpretować dzieło sztuki, ujawniając wrażliwość	- łączyć opis z interpretacją i uzasadnioną oceną - świadomie dobierać słownictwo i środki językowe do celu wypowiedzi
rozprawka	wyjaśnić pojęcia: teza, hipoteza, argument; podjąć próbę zredagowania rozprawki	- formułować tezę do podanych argumentów - wyjaśnić różnice pomiędzy argumentami odwołującymi się do faktów i logiki a argumentami emocjonalnymi; wskazać w podanym tekście argumenty oraz przykłady - odróżnić przykład od argumentu	- formułować argumentację do podanej tezy - wskazać w podanym tekście argumenty odwołujące się do faktów i logiki oraz argumenty emocjonalne - rzeczowo uzasadnić własne stanowisko oraz odnieść się do cudzego poglądu	- tworzyć argumentację potwierdzającą podaną tezę lub z nią polemizującą; formułować wnioski - zgadzać się z cudzym poglądem lub polemizować z nim, dobierając trafne argumenty	samodzielnie redagować spójną rozprawkę, formułując tezę lub hipotezę, trafne argumenty, przykłady i wnioski
przemówienie	- przedstawić etapy przygotowywania przemówienia - wymienić środki retoryczne - redagować przemówienie zgodnie z zasadami	- dokonać analizy podanego przemówienia - podać przykłady użycia środków retorycznych	- dokonać analizy niewerbalnych środków komunikacji - porównać podane przemówienia i ocenić ich skuteczność	napisać i wygłosić przemówienie	napisać i wygłosić przekonujące przemówienie, świadomie wykorzystując argumentację, środki retoryczne i niewerbalne środki komunikacji

artykuł	• zdefiniować artykuł • wymienić cechy artykułu	• przedstawić kompozycję artykułu	• samodzielnie zebrać informacje do artykułu • dokonać analizy formy i treści podanego artykułu	• napisać artykuł problemowy	
list otwarty	• wymienić cechy listu otwartego	• przedstawić kompozycję listu otwartego	• skorygować podany list otwarty i wzmocnić jego perswazyjność odpowiednimi środkami retorycznymi • dokonać analizy przykładów listów otwartych	• zredagować list otwarty	• zredagować dojrzały i przekonujący list otwarty, dostosowany do odbiorcy, celu i zasad etyki wypowiedzi
list oficjalny	• wyjaśnić, czym jest list oficjalny • redagować list oficjalny	• wymienić części, z których składa się list oficjalny • wybrać argumenty adekwatne do określonego listu oficjalnego	• przekształcić podaną wiadomość w list oficjalny • korygować podany przykład listu oficjalnego		• samodzielnie redagować precyzyjne i poprawne listy oficjalne, świadomie dostosowując styl i argumentację do sytuacji
recenzja	• wymienić elementy recenzji; zredagować recenzję	• odróżnić recenzję od sprawozdania • selekcjonować informacje przydatne przy pisaniu recenzji	• stworzyć plan recenzji • ocenić poszczególne elementy recenzji		• redagować wnikliwą recenzję łączącą analizę, ocenę i rzeczowe uzasadnienie własnego stanowiska
podanie	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>podanie</i> • wymienić elementy, które powinny znaleźć się w podaniu	• zgromadzić argumenty przydatne do uzasadnienia prośby • napisać podanie	• skorygować błędnie napisane podanie	• zredagować za pomocą komputera podanie o przyjęcie do szkoły ponadpodstawowej	• samodzielnie redagować poprawne formalnie i językowo podanie z trafnym, rzeczowym uzasadnieniem
CV	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>CV (curriculum vitae)</i> • wymienić elementy CV	• zgromadzić informacje, które powinny znaleźć się w CV • zredagować poprawne CV	• uporządkować informacje przydatne do napisania CV • skorygować błędy w CV		• samodzielnie opracować czytelne, poprawne i adekwatne do celu CV, właściwie selekcjonując informacje

list motywacyjny	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>list motywacyjny</i> • wymienić elementy listu motywacyjnego	• zgromadzić informacje przydatne do napisania listu motywacyjnego, który będzie odpowiedzią na podane ogłoszenie • zredagować list motywacyjny	• uporządkować informacje potrzebne do napisania listu motywacyjnego	• ocenić rzetelność i wiarygodność podanych listów motywacyjnych	• samodzielnie napisać spójny i przekonujący list motywacyjny dostosowany do konkretnego ogłoszenia i odbiorcy
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA, POPRAWNOŚĆ JĘZYKOWA					
Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	• wymienić zasady łącznej i rozdzielnej pisowni partykuły <i>nie</i>	• odnaleźć w tekście błędne zapisy <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	• uzasadnić pisownię <i>nie</i> z różnymi częściami mowy w podanych przykładach	• stosować zasady poprawnej pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy we własnym tekście	• poprawnie stosować i uzasadniać pisownię „nie” także w trudniejszych i nietypowych przykładach
Pisownia wyrazów wielką i małą literą	• wymienić zasady pisowni wielką i małą literą	• zapisać poprawnie podane wyrazy • uzupełnić tekst wyrazami zgodnymi z obowiązującymi zasadami ortograficznymi	• uzasadnić pisownię podanych słów	• tworzyć tekst, stosując pisownię wyrazów wielką i małą literą	• poprawnie stosować wielką i małą literę w złożonych przypadkach oraz uzasadniać zapis
Ortografia – przypomnienie wiadomości	• przedstawić zasady ortograficzne • rozpoznać podstawowe zasady pisowni wyrazów nieodmiennych	• uzupełnić podane teksty poprawnymi formami • wykorzystywać wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych przy uzasadnianiu pisowni	• skorygować teksty pod kątem ortograficznym	• stworzyć teksty poprawne pod względem ortograficznym	• samodzielnie redagować i korygować teksty o bardzo wysokim poziomie poprawności ortograficznej oraz wyjaśniać zastosowane zasady
Pisownia wyrazów z <i>ó, u, rz, ż, ch, h</i> – przypomnienie	• omówić zasady pisowni wyrazów z literami: <i>ó, u, rz, ż, ch, h</i>	• uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi literami	• wyjaśnić pisownię kłopotliwych liter w podanych wyrazach	• stworzyć tekst z kłopotliwymi literami	• samodzielnie stosować i uzasadniać zasady pisowni w trudniejszych przypadkach oraz

wiadomości			wskazać nieporozumienia, do których może dojść w razie niepoprawnego zapisu kłopotliwych liter		wykorzystywać je we własnym tekście
Pisownia wyrazów z <i>q, ę, om, em, on, en</i> – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	wymienić zasady pisowni wyrazów z <i>q, ę, om, em, on, en</i>	- uzupełnić podane zdania odpowiednimi formami wyrazów - wyjaśnić zasady zapisu podanych wyrazów	- poprawić błędy w podanym tekście - skorzystać ze słownika w razie wątpliwości związanych z poprawnym zapisem wyrazów	stworzyć tekst z poprawnie zapisanymi wyrazami z <i>q, ę, om, em, on, en</i>	samodzielnie stosować i uzasadniać poprawny zapis trudniejszych form oraz sprawnie korzystać ze źródeł poprawnościowych
Norma językowa i błąd językowy	- wskazać różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową - przedstawić podział błędów językowych	- wskazać teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową - poprawnie odmienić podane wyrazy - wskazać w podanych wyrazach sylaby akcentowane	- skorygować błędy w podanych tekstach - odnaleźć w podanych tekstach błędy stylistyczne i je skorygować - skorygować błędy interpunkcyjne	- poprawnie sformułować związki frazeologiczne - poprawnie odczytać podane wyrazy	samodzielnie oceniać wypowiedzi pod kątem normy wzorcowej i użytkowej, rozpoznawać subtelne błędy oraz uzasadniać proponowane korekty
SAMOKSZTAŁCENIE					
Rzetelne korzystanie ze źródeł i poszanowanie praw autorskich	wskazać podstawowe źródła informacji i odróżnić własną wypowiedź od cudzej	korzystać z podanych źródeł i zaznaczać cytowane fragmenty	selekcjonować informacje, stosować cudzysłów oraz podawać źródło wykorzystanej informacji	oceniać wiarygodność źródeł i rzetelnie wykorzystywać informacje z poszanowaniem praw autorskich	samodzielnie porównywać źródła, krytycznie oceniać ich wiarygodność i konsekwentnie przestrzegać zasad własności intelektualnej
Rozwijanie zainteresowań i uczestnictwo w kulturze	wskazać własne zainteresowania związane z językiem, literaturą lub kulturą	korzystać z proponowanych form rozwijania zainteresowań	samodzielnie poszukiwać wartościowych tekstów i wydarzeń kulturalnych	aktywnie uczestniczyć w wybranych działaniach kulturalnych i omawiać ich znaczenie	samodzielnie i systematycznie rozwijać zainteresowania oraz dzielić się wiedzą i refleksją z innymi

Projekty, konkursy i prezentacja wyników pracy	• wykonać przydzielone zadanie w prostym projekcie edukacyjnym	• współpracować w projekcie i zaprezentować podstawowe wyniki swojej pracy	• samodzielnie przygotować uporządkowaną prezentację wyników pracy	• aktywnie uczestniczyć w projektach, konkursach lub innych formach rozwijania uzdolnień	• inicjować lub twórczo rozwijać działania projektowe oraz profesjonalnie prezentować i uzasadniać wyniki pracy
Systematyczne uczenie się i krytyczne myślenie	• z pomocą nauczyciela porządkować podstawowe wiadomości i korzystać z prostych strategii uczenia się	• systematycznie uzupełniać wiedzę i formułować proste opinie	• samodzielnie porządkować informacje, wyciągać wnioski i uzasadniać własne zdanie	• krytycznie analizować informacje, porównywać stanowiska i dobierać skuteczne strategie uczenia się	• samodzielnie formułować pogłębione opinie, weryfikować własne wnioski i świadomie planować dalszy rozwój

5. WYMAGANIA OGÓLNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY:

Ocena celująca – otrzymuje ją uczeń, który:

- w pełni i twórczo opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- samodzielnie rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności, w zakresie wiadomości i umiejętności określonych w programie,
- czyta ze zrozumieniem różnorodne i ambitne teksty kultury, interpretuje je wnikliwie, z zastosowaniem właściwej terminologii literackiej i językoznawczej, szczegółowo zna lektury szkolne,
- pisze dłuższe wypowiedzi zgodnie z wymogami gatunku (np. rozprawkę, opowiadanie twórcze), spójne i dojrzałe, o bardzo wysokim poziomie poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, z dopuszczeniem sporadycznych drobnych usterek,
- posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym stylem, wyraża samodzielne i dojrzałe sądy,
- samodzielnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zadaniach problemowych i projektach,
- twórczo wykorzystuje poznane treści, samodzielnie formułuje wnioski i argumentuje.

Ocena bardzo dobra – otrzymuje ją uczeń, który:

- w pełni opanował wiadomości i umiejętności podstawy programowej,
- poprawnie i samodzielnie rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności,
- czyta ze zrozumieniem teksty literackie i popularnonaukowe, samodzielnie je analizuje i podejmuje próby interpretacji, zna treść lektur szkolnych,
- tworzy spójne, logiczne i poprawne wypowiedzi pisemne, stosując bogate słownictwo i właściwą kompozycję,
- wypowiada się poprawnie w mowie i piśmie, używa terminologii literackiej,
- samodzielnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zadaniach problemowych i projektach,
- trafnie uzasadnia własne stanowisko i wykorzystuje odpowiednie konteksty.

Ocena dobra – otrzymuje ją uczeń, który:

- w dużym stopniu opanował wymagania podstawy programowej,
- samodzielnie wykonuje zadania łatwe i o średnim stopniu trudności, a w trudniejszych korzysta ze wskazówek nauczyciela,
- czyta ze zrozumieniem teksty przewidziane w programie, odnajduje w nich potrzebne informacje i wnioski, zna dobrze treść lektur szkolnych,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są na ogół poprawne, choć mogą zawierać nieliczne błędy językowe i stylistyczne,
- stara się zachować odpowiednią strukturę i spójność wypowiedzi,
- uzasadnia swoje odpowiedzi i formułuje poprawne wnioski.

Ocena dostateczna – otrzymuje ją uczeń, który:

- częściowo opanował wiadomości i umiejętności podstawy programowej,
- samodzielnie wykonuje jedynie proste zadania, w trudniejszych wymaga pomocy nauczyciela,
- rozumie podstawowe treści zawarte w tekstach, odnajduje informacje podane wprost,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są krótkie, schematyczne i ubogie językowo, zawierają liczne błędy, choć zwykle nie uniemożliwiają komunikacji,
- ma trudności z zachowaniem poprawnej kompozycji wypowiedzi,
- z pomocą nauczyciela formułuje proste wnioski.

Ocena dopuszczająca – otrzymuje ją uczeń, który:

- opanował podstawowe wiadomości i umiejętności w zakresie pozwalającym na wykonywanie najprostszych zadań, w razie potrzeby z pomocą nauczyciela,
- wyszukuje w tekście najważniejsze informacje podane wprost i rozpoznaje podstawowe elementy omawianych utworów,
- podejmuje próbę formułowania krótkich wypowiedzi ustnych i pisemnych związanych z tematem,
- rozpoznaje podstawowe pojęcia z zakresu literatury i nauki o języku oraz podejmuje próby ich zastosowania,
- z pomocą nauczyciela poprawia najważniejsze błędy i wykonuje proste polecenia językowe,
- podejmuje działania pozwalające uzupełniać braki i rozwijać podstawowe umiejętności.

Ocena niedostateczna – otrzymuje ją uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z podstawy programowej,
- nie radzi sobie nawet z najprostszymi zadaniami mimo pomocy nauczyciela,
- nie rozumie tekstów przeznaczonych dla jego poziomu,
- nie potrafi tworzyć poprawnych wypowiedzi ustnych i pisemnych.